

प्रश्नान्ते - अगमः पूर्वाङ्गं ग्रामाङ्गं अग्निभूताङ्गं, ^१पटाङ्गं । ^२अभिपूजिते - भद्रं करोषि
माणवकं अग्निभूताङ्गं इ, पटाङ्गं । विचार्यमाणे - 'होतव्यं दीक्षितस्य गृहाङ्गं इ (तै. ६.१.४.५) प्रत्यभिवादे -
आयुष्मान् एधि अग्निभूताङ्गं इ, पटाङ्गं । याज्यान्ते - 'उक्षात्राय वशात्राय सोमपृष्ठाय वेधसे । स्तोमविधेमाग्न-
याङ्गं (ऋ. ८.४३.११) ।

सोऽयमाकारः प्लुतो यथाविषयमुदात्तोऽनुदात्तः स्वरितो वेदितव्यः । इदुतो पुनरुदात्तावेव भवतः ।
परिगणनं किम् ? विष्णुभूते विष्णुभूतेऽघातयिष्यामि त्वा^४ । आगच्छ भो माणवक विष्णुभूते । परिगणने च
सति अद्वाराद्धते इति ^५न वक्तव्यम् । पदान्तग्रहणं ^६तु कर्तव्यम् । इह मा भूत्, भद्रं करोषि ^७गौः इति । अप्रगृह्यस्य
इति किम् ? शोभने खलु स्तः खट्वेऽङ्गं ।

[९३३] आमन्त्रिते छन्दसि प्लुतविकरोऽयं वक्तव्यः । (म.भा. ३.४२२)

'अग्नाङ्गं पत्नी वाः' (वा. सं. ८.१०) ॥

तयोर्धावचि संहितायाम् । (१०८/३६२७)

तयोः इदुतोः यकारवकारादेशौ भवतोऽचि^९संहितायां विषये । संहितायाम् इत्येतच्चाधिकृतम्^९ । इत
उत्तरम्^{१०} आध्यायपरिसमाप्तेः यद् वक्ष्यामः संहितायाम् इत्येवं तद् वेदितव्यम् । अग्नाङ्गाशा । पटाङ्गाशा ।
अग्नाङ्गिन्द्रम् । पटाङ्गवुदकम् । अचि इति किम् ? अग्नाङ्गं । पटाङ्गं । संहितायाम् इति किम् ?
अग्नाङ्गं ^{११}इन्द्रम् । पटाङ्गं उदकम् । इदुतोरसिद्धत्वात् 'इको यणचि' (६.१.७७/४७) इति^{१२} न प्राप्नोति
इत्ययमारम्भः । अथापि कथञ्चित् तयोः सिद्धत्वं स्यात्, एवमपि सवर्णदीर्घत्वनिवृत्त्यर्थं (६.१.१०१/८५)
शाकलनिवृत्त्यर्थं (६.१.१२७/९१) च वक्तव्यमेतत् । अथापि तन्निवृत्त्यर्थं यत्नान्तरमस्ति, तथापि यणस्वर-
निवृत्त्यर्थमिदं^{१३}भारभ्यते । यणादेशस्य असिद्धत्वात् 'उदात्तस्वरितयोर्घणः स्वरितोऽनुदात्तस्य' (८.२.४/३६५७)
इत्येष स्वरौ^{१४} न भवति ॥

किं नु ^{१५}यणा भवतीह न सिद्धं य्वाचिदुतोर्घदयं विदधाति ।

तौ च ^{१६}मम स्वरसन्धिषु सिद्धौ शाकलदीर्घविधौ^{१७} तु निवर्त्यौ ॥

इक् नु यदा भवति प्लुतपूर्वस्तस्य यणं विदधात्यपवादम् ।

तेन तयोश्च न शाकलदीर्घौ यणस्वरबाधनमेव ^{१८}हेतुः ॥ (म.भा. ३.४२३)

इति ^{१९}श्रीवामनविरचितायां काशिकायां वृत्तौ

अष्टमाध्यायस्य द्वितीयः पादः ।

1. नास्ति इ. 2. अभिपूजिते - प्रत्यभिवादे नास्ति इ. 3. वा इत्यधिकम् ड.व. 4. बन्धयिष्यामि
त्वा इत्यधिकम् इ. 5. च इत्यधिकम् क. 6. च इ. 7. भोः इ. 8. परतः इत्यधिकम् क. इ. ह. ड.
9. वेदितव्यम् इत्यधिकम् ह. 10. आ नास्ति क.ड. 11. इदम् क, पश्य व.ड. 12. यणादेशः इत्यधिकम् क.
13. उच्यते क.इ. 14. मा भूत् इ.ह.ड.व. 15. यणादेः क.इ. 16. समस्वर व. 17. विधौ क. 18. तु
नास्ति क. 19. वामनविरचितायां नास्ति क.ह.